

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра геодезії, картографії і кадастру

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми
Михайло ШЕМЯКІН

“ _____ ” _____ 2024р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ
(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь: _____ Бакалавр _____

Галузь знань: _____ 19 Архітектура та будівництво _____

Спеціальність: _____ 193 Геодезія та землеустрій _____

Освітня програма: _____ Геодезія та землеустрій _____

Факультет: _____ лісового і садово-паркового господарства _____

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія земельних відносин в Україні» для здобувачів вищої освіти спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітньої програми «Геодезія та землеустрій» - Умань: Уманський НУС, 2024. - 17 с.

Розробники: Удовенко І.О., доцент, кандидат екон. наук, доцент

_____ Удовенко І.О.
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри геодезії, картографії і кадастру

Протокол від «__» _____ 2024 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Ю.О. Кисельов)
(підпис) (ініціали, прізвище)
«__» _____ 2024 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету “Лісове і садово-паркове господарство”

Протокол від “__” _____ 2024 року № 1

“__” _____ 2024 року Голова _____ (Шемякін М.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни «Історія земельних відносин в Україні»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>19 "Архітектура та будівництво"</u>	За вибором	
Модулів – 1	Спеціальність <u>193 "Геодезія та землеустрій"</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		8-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітній рівень: бакалавр Освітня програма: "Геодезія та землеустрій"	Лекції	
		28 год.	-год.
		Практичні, Семінарські	
		32 год.	- год.
		Лабораторні	
		-год.	-год.
		Самостійна робота	
		60 год.	-год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю:	
Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія земельних відносин в Україні» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва №01-16/18/од, затвердженого Вченою радою від 11 липня 2024р.

Навчальна дисципліна «Історія земельних відносин в Україні» належить до вибіркових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Геодезія та землеустрій» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 Геодезія та землеустрій 19 «Архітектура та будівництво».

Метою викладання навчальної дисципліни є надання знань з основ землеустрою та земельних відносин на всіх етапах розвитку суспільства. Земля, яка була та залишається засобом для існування людей і джерелом суспільного багатства. Історичні закономірності вивчаються студентами шляхом ознайомлення з конкретними фактами, подіями, заходами та документами, які характеризують на кожному історичному етапі форми володіння та користування землею, форми і види землеустрою та їх фактичне здійснення, господарськими та політичними результатами.

Завдання: прищепити студентам, згідно з їх кваліфікаційною характеристикою, теоретичні знання і практичні навички діяльності у сфері землеустрою, ознайомити з основними видами робіт та відповідною документацією із землеустрою.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є коло знань, яке стосується вивчення історії земельних відносин і землеустрою, що є необхідним елементом підготовки висококваліфікованих спеціалістів у галузі земельних відносин, землеустрою та земельного кадастру, оскільки використання і охорона земель повинні ґрунтуватись на аналізі їхнього розвитку та об'єктивній оцінці раніше існуючих уявлень про сутність земельних відносин, їх зміст і форми прояву. Історичний досвід показує, що при проведенні земельної реформи особливу увагу необхідно звернути і на виявлення закономірностей зміни форм землеволодіння і землекористування, мети і завдання землеустрою, який проводиться державою у тісному зв'язку зі змінами земельних відносин

Вивчення навчальної дисципліни «Історія земельних відносин в Україні» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми за спеціальністю 193 Геодезія та землеустрій 19 «Архітектура та будівництво». (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Історія земельних відносин в Україні»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 1	Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 3	Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію
		ПРН 5	Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та

			землеустрою.
ЗК 13	Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство, а також в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя	ПРН 5	Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою
		ПРН 6	Знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство.
		ПРН 9	Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
ФК 03	Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.	ПРН 4	Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.
		ПРН 5	Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.
ФК 07	Здатність збирати, оновлювати, опрацьовувати, критично оцінювати, інтерпретувати, зберігати, оприлюднювати і використовувати геопросторові дані та метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження.	ПРН 3	Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію
		ПРН 4	Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.
		ПРН 5	Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.
		ПРН 6	Знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство
ФК 08	Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних,	ПРН 3	Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію
		ПРН 5	Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

	екологічних, етичних, економічних аспектів.	ПРН 9	Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.
--	---	--------------	--

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Історія земельних відносин в Україні», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною «Історія земельних відносин в Україні»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	лекція, практичне заняття, дискусія, вирішення проблемних ситуацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних кросвордів, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2	Уміння/навички:		
2.1	Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	лекція, практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення проблемних ситуацій та виробничих задач, самонавчання через Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних кросвордів, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
3	Комунікація:		

3.1	Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації	практичне заняття, дискусія, аналітична робота, екскурсія, вирішення проблемних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання графічних робіт, виконання вирішених виробничих задач і ситуацій, підсумковий контроль
3.2	Збір, інтерпретація та застосування даних	практичне заняття, дискусія, аналітична робота, екскурсія, вирішення проблемних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання графічних робіт, виконання вирішених виробничих задач і ситуацій, підсумковий контроль
3.3	Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	практичне заняття, дискусія, аналітична робота, екскурсія, вирішення проблемних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання графічних робіт, виконання вирішених виробничих задач і ситуацій, підсумковий контроль
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами	практичне заняття, дискусія, екскурсії, вирішення проблемних ситуацій	представлення презентацій, есе, виконання графічних робіт, вирішення проблемних ситуацій, підсумковий контроль
4.2	Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.	практичне заняття, дискусія, екскурсії, вирішення проблемних ситуацій	представлення презентацій, есе, виконання графічних робіт, вирішення проблемних ситуацій, підсумковий контроль
4.3	Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп	практичне заняття, дискусія, екскурсії, вирішення проблемних ситуацій	представлення презентацій, есе, виконання графічних робіт, вирішення проблемних ситуацій, підсумковий контроль

**Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з
навчальної дисципліни «Історія земельних відносин в Україні»**

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 3	Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію	Лекція, практичні заняття, індивідуальні консультації, мозковий штурм. самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних кросвордів, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 4	Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.	Інтерактивні заняття, практичні заняття, дискусія, самостійна робота з підготовкою рефератів, есе і презентацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних завдань, складання тематичних кросвордів, підготовка та представлення презентацій та рефератів, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 5	Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.	лекція, практичні заняття з вирішенням професійно-орієнтованих задач, інтерактивні заняття, самонавчання через Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання графічних робіт, індивідуальних і командних завдань, презентація есе-плану, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 6	Знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство.	лекція, практичні заняття, індивідуальні консультації, самонавчання через конспекти та посібники, самонавчання	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, , індивідуальних і командних завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 9	Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.	тематичні лекції, інтерактивні заняття, мозковий штурм, дискусії, самонавчання через Moodle	виконання графічних робіт, індивідуальних і командних завдань, презентація результатів НДРС, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Теоретичні та наукові основи земельних відносин

Роль землі як засобу виробництва та об'єкта соціально-економічних зв'язків. Поняття земельних відносин і землевпорядкування. Закономірності розвитку земельних відносин. Роль землевпорядкування в регулюванні земельних відносин і здійснення землеустрою. Власність на землю. Етика земельних відносин і стабільність суспільства.

Тема 2. Започаткування права власності на землю

Зародження і розвиток земельних відносин і землевпорядкування. Форми регулювання земельних відносин і засоби виміру та вивчення земель у країнах стародавнього світу. Започаткування права власності на землю.

Topic 2. The origin of land ownership

The origin and development of land relations and land management. Forms of regulation of land relations and means of measuring and studying land in the countries of the ancient world. The origin of land ownership.

Тема 3. Земельні відносини і землевпорядкування в період існування кріпосного права

Зародження і розвиток земельних відносин у Київській Русі. Формування кріпосницьких земельних відносин. Розвиток кріпосницьких земельних відносин та їх регулювання в XVII – XVIII ст. Земельні перетворення Петра I. Генеральне і спеціальне межування

Тема 4. Земельні відносини і землевпорядкування за капіталізму

Розвиток капіталістичних відносин та руйнування кріпацтва. Основні положення Селянської реформи 1861 року. Переселення селян у пореформений період. Особливості земельних відносин регіону.

Тема 5. Формування земельних відносин і розвиток землеустрою до Жовтневого перевороту 1917 року.

Економічний розвиток України в кінці XIX на початку XX сторіччя та боротьба селян за землю в період буржуазно-демократичної революції. Реформування земельних відносин і землеустрою в період 1905-1912 рр. Столипінська аграрна реформа. Землеустрій та організація переселення селян у період Столипінської реакції. Причини провалу Столипінської аграрної політики.

Тема 6. Особливості земельних відносин після революційних подій на початку століття

Суть Декрету про землю та його реалізація. Зрівняльний розподіл земель Положення про соціалістичне землевпорядкування. Земельні відносини в роки громадянської війни.

Тема 7. Земельні відносини і землеустрій у радянській Україні

Розвиток земельних відносин у зв'язку з переходом до нової економічної політики.

Земельний Кодекс 1922 року, основні положення, суть та значення. Землевпорядкування в період Нової економічної політики (НЕП) та індустріалізації країни. Землеустрій до двору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 8. Земельні відносини і землевпорядкування в період колективізації сільського господарства.

Здійснення суцільної колективізації. Організація колгоспів і роль землеустрою у їх утворенні. Репресії селян. Зміцнення і розвиток колгоспного землекористування. Форми і методи землевпорядкування в умовах суцільної колективізації. Землеустрій території МТС.

Утворення радгоспів. Голодомор. Поглиблене землевпорядкування (1932-1933 рр.).

Topic 8. Land relations and land management during the period of collectivization of agriculture.

Implementation of complete collectivization. Organization of collective farms and the role of land management in their formation. Repression of peasants. Strengthening and development of collective farm land use. Forms and methods of land management in conditions of complete collectivization. Land management of the MTS territory.

Formation of state farms. Holodomor. Deep land management (1932-1933).

Тема 9. Земельні відносини і землевпорядкування в передвоєнний та післявоєнний періоди.

Проведення суцільного міжгосподарського землеустрою. Землевпорядні роботи в 1937- 1941 рр. Земельні відносини на Закарпатті, Галичині та Буковині. Земельні відносини в роки Другої світової війни(1939-1945 рр.). Земельні відносини та землеустрій у роки Відбудови(1946- 1952 рр.).

Тема 10. Удосконалення земельних відносин і землевпорядкування

Основні риси земельних відносин періоду розвинутого соціалізму. «Основи земельного законодавства СРСР» та його вплив на удосконалення земельних відносин. Розвиток робіт з поліпшення земель у зв'язку з реалізацією Продовольчої програми.

Тема 11. Земельні відносини і землеустрій у Незалежній Україні

Земельні відносини в період перебудови. Земельна реформа та її основні положення. Земельний Кодекс України(1990 р.), його удосконалення і вплив на формування земельних відносин. Концепція і організаційне забезпечення земельної реформи. Здійснення землеустрою у період земельної реформи та його особливості. Роль держави в регулюванні земельних відносин.

Тема 12. Земельні відносини і землеустрій в Україні у період на сучасному етапі

Основні положення Земельного Кодексу (2001 р.), його вплив на удосконалення земельних відносин. Перерозподіл земель, роздержавлення, паювання земель, створення нових форм господарювання. Закони України «Про земельний кадастр», «Про оренду», «Про землеустрій», «Про охорону земель», «Про ринок земель» та інші. Землеустрій як механізм формування оновлених земельних відносин. Зміни у земельному законодавстві. Сучасні проблеми і напрями регулювання земельних відносин і перетворень. Створення земельних банків.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с.р.		л	п	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1										
Тема 1. Теоретичні та наукові основи земельних відносин	13	4	4		5					
Тема 2. Започаткування права власності на землю Topic 2. Initiation of land ownership rights**	11	2	4		5					
Тема 3. Земельні відносини і землевпорядкування в період існування кріпосного права.	9	2	2		5					
Тема 4. Земельні відносини і землевпорядкування за капіталізму	9	2	2		5					
Тема 5. Формування земельних відносин і до Жовтневого перевороту 1917 року.	9	2	2		5					
Тема 6. Особливості земельних відносин після революційних подій початку ХХ століття.	9	2	2		5					
Разом за змістовим модулем 1	60	14	16		30					
Змістовий модуль 2.										
Тема 7. Земельні відносини і землеустрій у радянській Україні.	9	2	2		5					
Тема 8. Земельні відносини і землевпорядкування в період колективізації сільського господарства. Topic 8. Land relations and land management during the period of collectivization of agriculture. **	9	2	2		5					
Тема 9. Земельні відносини і землевпорядкування в передвоєнний та післявоєнний періоди.	9	2	2		5					
Тема 10. Удосконалення земельних відносин і землевпорядкування	9	2	2		5					
Тема 11. Земельні відносини і землеустрій у Незалежній Україні	11	2	4		5					
Тема 12. Земельні відносини і землеустрій України на сучасному етапі *	13	4	4		5					
Разом за змістовим модулем 2.	60	14	16		30					
Всього годин	120	28	32		60					

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

**тема викладається англійською мовою

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні терміни у землевпорядкуванні і земельних відносинах Key terms in land management and land relations**	2
2	Закономірності розвитку земельних відносин.	2
3	Форми регулювання земельних відносин у країнах стародавнього світу	4
4	Засоби виміру та вивчення земель у країнах стародавнього світу	2
5	Етапи земельної реформи в історії України	4
6	Особливості земельних відносин регіону.	2
7	Розвиток капіталізму в сільському господарстві після революції 1905 року.	2
8	Земельні відносини в роки громадянської війни.	4
9	Земельні відносини в роки другої світової війни у Закарпатті, Галичині та Буковині.	2
10	Розвиток робіт по поліпшенню організації використання земель у зв'язку з реалізацією Продовольчої програми.	2
11	Регулювання земельних відносин в європейських країнах	2
12	Особливості управління земельними ресурсами в зарубіжних країнах	4
Разом		32

**тема розглядається англійською мовою

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз сучасного стану земельних відносин у регіоні	6
2	Земельні відносини у Рівненській області	6
3	Аграрна реформа у країнах ближнього зарубіжжя	6
4	Концепція і організаційне забезпечення земельної реформи.	6
5	Перерозподіл земель, роздержавлення, паювання земель, створення нових форм господарювання.	6
6	Регулювання земельних відносин в європейських країнах	6
7	Земельний Кодекс України(1990р.), його вплив на формування земельних відносин в Україні	6
8	Поглиблене землевпорядкування(1932-1933рр.). Голодомор (1930-1933рр.)	6
9	Основні положення, суть та значення Земельного Кодексу 1922 року.	6
10	Земельні перетворення Петра 1. Генеральне і спеціальне межування	6
Разом		60

Самостійна робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу дисципліни. Самостійна робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу дисципліни. Основне в цієї роботі полягає в самостійній праці студентів з вітчизняною та закордонною літературою, ресурсів Інтернет, нормативними актами щодо сфері використання матеріально технічної бази.

Самостійна робота являється інструментом опанування навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять; основними видами самостійної роботи,

запропонованої студентам є: обов'язкове вивчення або закріплення матеріалу, отриманого під час лекцій; опрацювання інформації з літератури, рекомендованої до вивчення; систематизування та вивчення отриманої інформації; підготовка до практичних (семінарських) занять, дискусій, роботи, у групах, опитування, тестування; контрольна перевірка кожним студентом-слухачем якості особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю; підготовка матеріалу до практичного заняття у вигляді тез, доповідей, рефератів.

8. Методи навчання

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним, дистанційним та проблемним методами навчання.

Лекції проводяться з використанням технічних засобів навчання і супроводжуються демонстрацією схем, відомостей і таблиць. На практичних заняттях розв'язуються завдання, наближені до реальних виробничих задач та проблемних ситуацій. Самостійна підготовка студентів з вивчення дисципліни передбачає виконання зазначених вище завдань самостійної роботи методом опрацювання базової, допоміжної навчальної та навчально-методичної літератури, виконання графічних, розрахункових, розрахунково-графічних робіт. Навчальна дисципліна викладається на основі технологічного підходу до навчання. Він передбачає виклад теоретичного матеріалу на лекціях, який добре ілюструється за допомогою мультимедійних пристроїв, виконання практичних робіт за допомогою сучасних технологій опрацювання навчального матеріалу. Самостійна робота студентів здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання.

1. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу: словесні, наочні, практичні.
2. За організаційним характером навчання:
  - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
  - методи контролю та самоконтролю у навчанні.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно- дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.
4. Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань і базуються на технології стандартизованого тестового контролю. Комплект базових тестових завдань з навчальної дисципліни.

Для досягнення мети і завдань вивчення дисципліни студентам надаються індивідуальні консультації, проводяться пояснення окремих питань, бесіди, дискусії.

Матеріали курсу «Історія земельних відносин в Україні» розміщені на платформі Moodle: <https://moodle.udau.edu.ua/>

В умовах дистанційної освіти проведення лекцій і практичних занять відбувається у форматі відеоконференцій. Для організації освітнього процесу використовуються такі технічні сервіси, як Zoom, Viber, Telegram, Moodle та електронна пошта.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводяться за допомогою оцінки правильності та якості виконання поставлених завдань.

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки звітів з самостійної роботи та захисту розглянутих в них питань.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за наступними критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або

розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Підсумковий контроль знань відбувається на заліку в усній формі.

До заліку не допускається студент, який набрав менше, ніж 35 балів за навчальну роботу протягом семестру, не виконав і не здав всіх лабораторних робіт, не відвідував без поважних причин більшу частину лекцій.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (заліку) студент може набрати максимально 100 балів.

Поточне тестування та самостійна робота												Додаткові*	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	10	100
7	7	7	7	7	10	7	7	8	7	7	10		

* бали за науково-дослідну роботу/заохочувальні бали

Поточний контроль.

Об'єктами *поточного контролю* знань студентів є активність і систематичність роботи на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи студентів, розв'язання модульних завдань.

При контролі на *практичних заняттях* оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні заявлених на занятті питань; результати експрес-опитування та письмового або тестового контролю знань.

Під час контролю виконання завдань для *самостійної роботи* оцінюванню підлягають: правильність і повнота врахування усіх складових завдання; обґрунтованість відповіді.

При контролі виконання *модульних завдань* оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем змістового модуля. Контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання або письмової відповіді на питання.

Максимальна сума балів поточного контролю з дисципліни «Кадастр населених пунктів» – 90. Бали розподіляються наступним чином:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях оцінюється в 4 бали:

а) відповідь з питань семінарів / виконання практичних завдань – 2–3 бали:

б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 1 бал.

2. Виконання завдань для самостійної роботи студентів оцінюється в 1 бал:

а) складання тематичних флеш-карт – 0,5–1 бал;

б) підготовка презентації – 0,5–1 бал.

3. Модульний контроль містить 30 тестів, відповідь на кожен з яких оцінюється в 0,5 балів ($0,5 \times 30$ тестів) – 15 балів.

Заохочувальні бали – представлення результатів науково-дослідних робіт: участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах – 1–10 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції – 1–10 балів.

Виконання студентами завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент одержує нульову оцінку. Списування під час контрольних заходів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Підсумковий контроль — це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни та на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, що проводиться як контрольний захід під час залікового тижня.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів денної та вечірньої форм навчання у формі диференційованого заліку є:

- систематичність та активність роботи на семінарських і практичних заняттях (максимальна оцінка - 70 балів);
- виконання 2-х модульних контрольних завдань (максимальна оцінка - 20 балів);

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Під час вивчення дисципліни «Історія земельних відносин в Україні» у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання: розповідь, бесіда, лекція, пояснення, демонстрація, ілюстрація, навчальна дискусія, диспут, самостійне виконання практичних завдань, екскурсії.

15. Рекомендована література

Базова

1. Конституція України.- К.,Урожай, 1997.-32 с.
2. Закон України: Про землеустрій., 2003.
3. Земельний Кодекс України. - К., 2001.
4. Земельні відносини на Україні. Законодавчі акти і нормативні документи. Держкомзем України. - К., Урожай, 1998. - 816 с.
5. Chendler A. D. Strategy and structure. Cam ridge: chapters in the history of the industrial enterprise: MIT Press, 1962. 463 p.
6. Беляя О., Распутіна Л. Погляд крізь століття. Землевпорядники та Столипінська реформа. Землевпорядний Вісник. 2018. № 1.
7. С. 24—26.
8. Волковинський В.М., Хоптяр Ю.А. Столипінська аграрна реформа. Київ: Наук. думка, 2012. 859 с.
9. Гоцинський В.М. Історія земельних відносин. Конспект лекцій. НМЦ,1999.
10. Гуцуляк Г.Д. Земельно-ресурсний потенціал Карпатського регіону. Львів: Світ, 1991. 152 с. 5. Боряк Г.В., Верстюк В.Ф. Енциклопедія історії України: в 10 т. / ред. В.А. Смолій. Київ: Наук. думка, 2013. Т.10. 253 с.

11. Лісова Т.В. Законодавство про землеустрій: становлення та його розвиток, 2004. URL: <https://lawbook.online/pravo-ukrajini-zemelne/zakono-davstvo-pro-zemleustriy-stanovlennya-61797.html> (дата звернення: 22.09.2021).
12. О.С. Літошенко, І.О. Удовенко, М.В. Шемякін. Перспективи впровадження земельної реформи в Україні. Науково-практичний журнал «Прикарпатський юридичний вісник». Випуск 1 (48), 2023. Одеса, 2023. С. 46-51.
13. Камлик М.І. Збірник нормативних актів. Право власності на землю та його захист.-К., Атіка-2002.
14. Кулинич П., Медведєв К., Потапенко А., Тиханський О., Семенюк В. Становлення і розвиток земельного законодавства України у ХХ — на початку ХХІ століття. Київ: ФОП Клименко Ю.Я., 2018, 142 с.
15. Кульчицький С.В. Енциклопедія історії України: в 12 т. Київ: Наук. думка, 2009. Т. 9: Примірні статути сільськогосподарської артілі.
16. С. 9—12.
17. Новаковський Л.Я., Олещенко М.А. Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування.- К., Урожай, 2009.-267 с.
18. Літошенко О.С., Удовенко І.О. Розвиток ринку землі: основні аспекти в умовах сьогодення. Юридичний науковий електронний журнал, № 3, 2024. С. 263-266 (Index Copernicus International)
19. Третяк А.М. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні.-К., Аграрна наука, 2002.-300 с.
20. Третяк А.М. Класифікатор земель за цільовим призначенням України.-К., 2000.
21. Третяк А.М. Класифікатор обмежувальних обтяжень права власності на землю.- К., 2000.
22. Третяк А.М. Класифікатор обмежень прав при використанні земельних ділянок.- К., 2000.
23. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами та реєстрація земель в Україні.- К., 1998.-224 с.
24. Удовенко І.О. Місце земельної ділянки сільськогосподарського призначення в економіці України. II International Conference of European Academy of Science on the topic. Bonn, Germany. 20—28 November. 2018.P. 89—90.
25. Удовенко І.О. Особливості організації земельних відносин в умовах російсько-української війни. Управління якістю науково-дослідницької діяльності у закладах вищої та фахової передвищої освіти в умовах воєнних реалій: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 10 травня – 21 червня 2022 року. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 312 с. – С. 278-279.
26. Удовенко І.О., Мельник М.В. Історія землеустрою в пострадянські часи. Використання традиційних і сучасних технологій у геодезії, картографії, землеустрої та кадастрі. Збірник тез Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Умань, 14 квітня 2021 року. / Під ред. д.е.н. О.О.Непочатенко. Ред.-вид.відділ УНУС, Умань, 2020. 60 с.
27. Удовенко І.О., Шемякін М.В., Кононенко С.І., Мельник М.В. Історія землеустрою України: від стародавніх часів до сьогодення. Агросвіт № 19, 2021. Київ, 2021. С. 41-49. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.19.41>
28. Хлыстун В.М., Пальчиков Ф.И. Земельные отношения и землеустройство. - М., Колос, 1984. - 287 с.

Інформаційні ресурси

1. URL://www.zemvisnuk.com.ua/

2. URL://www.zemres.rv.ua/
3. URL://minagro.gov.ua/uk/
4. URL://zemres.com/
5. URL://land.gov.ua/

16. Зміни у робочій програмі на 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія земельних відносин в Україні» для освітнього рівня бакалавр на 2024 рік була розроблена вперше відповідно до навантаження.